

מעל לפעולה כולה
התנוסס רגל שחור —
ועליו גולגולת-מתים
ושתי עצמות שלובות

יש פקודות שעליהן מתנוסס הרגל השחור של איהחוקיות! קבע השופט כמישפט רוצחי כפריקאסם. ויש פעולות שעליהם מתנוסס הרגל השחור של שודדייהים. בעל גולגולת-המתים והעצמות הצלובות.

פעולה כזאת בוצעה השנוע בים הפתוח, בין קפריסין ובירות. אניית-נוסעים קפריסאית נעצרה בלבים על-ידי חיליהים הישראלי, והובלה לחיפה. שם נעצרו תישעה נוסעים, וניתן לספינה ולשאר נוסעיה לחזור למסעם.

רג גדול. לפי ההסברים המגומי גמים והמשוערים, פעלה ממשלת ישראל על פי מידע כוזב או מוטעה. היא חשבה ללכוד על סיפון האונייה רג גדול, אך הרג לא היה.

לפי אחת השמועות: קרלוס האגרוני, ששמו הופיע בספרים רבים. ממשלת-הליכוד לא יכלה לעמוד בפני הפיתוי להשיג ערביהבחירות הצלחה סנסציונית, שהיתה מרעישת יבוא במקום הפצצת הכור הגרעיני בעיראק, ערב הבחירות הקודמות. לשם כך היתה מוכנה לבצע פעולה שהיא, לכל הדיעות, פעולה פיראטית מובהקת — הפרה של החוק הבינלאומי ואקט של איבה כלפי לבנון וקפריסין.

הצדקה לטרור. השאלה היא אם יש הצלחה כלשהי, שיש בה כדי לפצות מדינה על הנזק החמור שהיא גורמת לעצמה כשהיא מבצעת פעולה פיראטית.

התעמולה הישראלית בכל העולם מתארת את ישראל כמדינה מס' 1 הלוחמת בטרור הבינלאומי. חטיפת ספינה בלבים אינה שונה מכל פעולת-טרור אחרת, והיא מתאימה לכנופיה מחתרתית, אך לא למדינה ריבונית. כדי להצדיק את עצמה, פירסמה הממשלה השבוע רשימה ארוכה של מעשים פיראטיים רומים שבוצעו בעבר על-ידי ממשלות-ישראל ובראשן ממשלת-המערך. אך העובדה שגם בשטח זה אין הבדל בין הליכוד והמערך אינה משנה דבר.

אם יחזרו מחר גורמים עוינים לחטוף מטוסים ישראלים, או מטוסים חסטים לישראל או ממנה, הם יוכלו לטעון כי אין שום הבדל עקרוני ומעשי בין חטיפת ספינות בלבים ובין חטיפת מטוסים באוויר. כאשר ישראל מורידה את עצמה לדרגה של איר-ג'ורטרור, היא משחקת במיגרש של האויב.

רג טרוח ומלקות. על כל פנים, הפעם התקיים שוב הסיפור היהודי הישן על האיש שגם אכל בסוף את הרגים הסרוחים וגם ספג מלקות. שום דבר לא הושג, ובמטההבחירות של הליכוד גובר הייאוש.

אך הדבר צריך להדליק נורה אדומה: אין דבר שהליכוד אינו מסוגל לעשותו בימים שנותרו עד הבחירות, אם יירדמה לו שזה יעזור לו להתחזק בקרנות המיזבח של השילטון.

יחסים מרחביים

אסר לעזרת שמיר

מי היה מעוניין בחילופי השבויים דווקא בעיתוי זה — ומדוע?

מדוע הוחלפו השבויים השבוע — פחות מחודש לפני הבחירות? העיתוי אינו יכול להיות מיקרי. אין שום סיבה אחת להבשלת העיסקה דווקא עכשיו. השאלה היא: האם נקבע העיתוי (המשך בעמוד 10)

ה ידיעה היתה מרעישת: אפריים קציר, מי שהיה נשיאה הרביעי של מדינת-ישראל, נעצר בכרית המועצות, כאשר ניצל את ביקורו המרעי שם לפגישה עם פעילים ציוניים.

קציר, שנולד ברוסיה ב-1916 בשם קצ'לסקי, עשה מה שעשו רבים וטובים לפניו: לנצל כל אפשרות של שהות בכרית-המועצות כדי לכבד במגע עם יהודים.

מוסדות ציוניים בישראל פיתחו טכניקה שלמה כיצד לעשות זאת. המזומנים המעטים מישראל לארץ-הסובייטים מקבלים על-ידם תידרוך ממצה, ולומדים טכסיסים שונים כדי ליצור מגע כזה. אין הם מקבלים רק כתובות ומיפריטלפונים, אלא נאמר להם גם להסתובב ברחובות כשבידיהם תיקים של אל-על. בעלי אותיות עבריות כולטות, עיתונים ישראלים, וכרומה. הם מתבקשים גם לגשת לבתי-הכנסת, אפיקורסים אנטי-דתיים, כמו שולמית אלוני, מצאו את עצמם כך בכתייתפילה.

הרברים בלטו בשנה שעברה, כאשר הוומנה מישלחת ישראלית למוסקווה, באמצעות רק"ח. במישלחת היו, בין השאר, ח"כ שולמית אלוני וח"כ אהרון הראל, וגם האלוף (מיל') מתי פלד. במישלחת פרץ ויכוח: בעוד שפלד סבר כי יש להימנע ממעשים העשויים להתקבל כפרובוקציה, מיהרו אלוני והראל לבית-הכנסת, כשבידיהם תיקי אל על. שם נכנסו לוויכוח מר עם הציונים, שהתנפלו עליהם מפני שהעזו למתוח ביקורת על מנחם בגין. היהודים התגלו כתומכים קיצוניים ביותר בממשלת-הליכוד, ורבים הודוהו עם ריעות התוויה. אלוני והראל חזרו לבית-המלון מושפלים, והתקבלו שם בחיך אירוני על-ידי המארחים ה-סובייטיים.

משחק חתול ועכבר

ה שאלה היא עקרונית ופרגמטית כאחת. האם אורח ישראל, המוזמן על-ידי שילטונות ברית-המועצות, צריך לעסוק עם במגעים עם תאים ציוניים, מסורביי-עליה וחבריהם? ברית-המועצות ניתקה את יחסיה עם ישראל ב-1976, כניכול על רקע מילמלת ששת-הימים. אך רבים סבורים, כי הסיבה האמיתית היתה אחרת: נוכחות השגרירות הישראלית במוסקווה, שניהלה שם תעמולה ציונית גלויה ומוסוית, הדאיגה את הקג"ב.

הקג"ב הוא המנגנון המרכזי של הדיקטטורה הסובייטית. השפעתו עולה לאין שיעור על זו של משרד החוץ הסובייטי, למשל. תפקידו הוא להתיק באיכו כל ניסיון של אופוזיציה פוליטית או אידיאולוגית. ומחבניה אידיאולוגית, הציונות היא אחת האויבות העיקריות של הדיקטטורה הקומוניסטית.

יתר על כן, הציונות נושאת בחובה חומרינפץ מסוכן עוד יותר למיכנה המישטר. ברית-המועצות מורכבת מעשרות עמים ועממים. הנטיות הלאומיות של אלה מותנקות אך בקושי, ועלולות לפרוץ ככל רגע. אין סכנה מהלכת אימים על השילטון הקומוניסטי יותר מאשר סכנת ה-אומנות, שאיפת-הפרישה וגם שאיפת-ההגירה של בני העממים האלה.

כאשר עם אחד — היהודי — מרים ראש, מורדה עם אידיאולוגיה לאומית ועם מדינה זרה השייכת למחנה אויב, מעורר הדבר אוטומטית עממים אחרים במדינה. ההגירה היהודית המונית, שהתאפשרה במשך כמה שנים, עוררה שאיפת דומות אצל בני-עממים אחרים. כל זה הביא להחלטת הקג"ב לנתק את היחסים הדיפלומטיים ולפתוח מחדש ברדיפת הציונים. שירות-הביטי חון הסובייטי, הידוע בחשדנותו הקיצונית, רואה בכל ציוני מרגל פוטנציאלי למען שירותיהביון של ישראל וארצות-הברית.

המוסדות הציוניים והישראליים הגיבו על כך באותו המטבע, הם מצלים כל ניקי ונקע בקוחמה

אפריים וינה קציר התרגשו מאוד לפני הנסיעה. אך השבוע, כאשר נעצר על-ידי הקג"ב, התרגש עוד יותר

קציר בלנינגרד

הסובייטית כדי להחדיר לשם חומר-תעמולה ציוני, לפעמים באיטלה לתית ולפעמים באיטלה לאומית. נמצאו לכך שיטות רבות ומתחכמות, אשר הקג"ב מכיר אותם היטב. זהו מעין משחק של חתול ועכבר. השאלה היא אם כדאי לישראל לנהל את המישחק הזה. יש בו, בלי ספק, כדי לעודד את הקבוצות הציוניות הקטנות, העומדות בנכרה אישית רבה בלחץ זה. אך יש בו גם כדי למנוע כל שינוי לטובה ביחסים בין ישראל וברית-המועצות. כגון חידוש היחסים הדיפלומטיים. בעניין זה יש ניגוד ברור בין האינטרס הציוני והאינטרס של המדינה.

שמלות למוסקווה

ה פרוטסור אפריים קציר היה נרגש ביותר. למרות היותו נשיא מדינת-ישראל לשעבר, ואף על פי שהוא מורגל בקונגרסים בינלאומיים ונחשב כאורח-כבוד בכל אירוע הקשור

מישפחת קציר: פתיחת תערוכתה של נינה קציר, אנגלית עם חיוך. בירושלים. תערוכה זו, קרמה עוד וגידים כמשך שנה ארוכה, נועדה לעזור בלימוד השפה האנגלית, והיתה ה-בייבי של נינה. היא השתרלה מאוד לקיים את פתיחת התערוכה לפני הנסיעה למוסקווה. זמן קצר לפני הנסיעה, בראיון להעולם הזה, אמרה נינה קציר: "העובדה שהומינו את אפריים, למרות שהיה נשיא מדינת-ישראל, חשובה כשלעצמה."

בגלל ג'ין פונדה

אפריים קציר לא היה הנציג הראשון שהגיע ללנינגרד מישראל, ושניסה להיפגש עם פעילי-עליה ועם יהודים. גם אייבי נתן, שהיה שם לפני חודש, ניסה להיפגש עם אידה נודל. הסובייטים סירבו לאשר לו את הפגישה. לטענת נתן היתה זו השחקנית ג'ין פונדה שגרמה לכך. פונדה שהתה בכרית-המועצות שבו עות אחרים קודם לכן, נפגשה עם נודל. כשחזרה לארצות-הברית כדי לגייס קולות יהודיים למען בעלה, תום הידן, המתמודד על משרת סנטור מטעם מדינת קליפורניה, כינסה מסיבת-עיתונאים, סיפרה על הפגישה בימים, את ברית-המועצות.

אייבי מספר כי העיתוי שלו היה גרוע, מכיוון שבאותם הימים, שבהם שהה במוסקווה, יצא רונלד רגן בהצהרות מפוצצות כי ארצות-הברית יכולה לשגר כעשר דקות טילים שיגיעו למוסקווה. הסובייטים היו מחוממים על רגן, ולא רצו לשמוע על פגישה של אדם מן המערב עם אידה נודל.

שירים של אצ"ג

ב אותו הזמן שבו שהה אייבי נתן במוסקווה שהתה שם גם מישלחת שחקנים, חברי אמ"י, שבאה להשתתף בכינוס בינלאומי של שחקנים שהתקיים במוסקווה. בעוד שאת אייבי נתן לא תידרכו, במישר-החוזק, נלקחו השחקנים לפגישה ממושכת במישר, שם קיבלו הנחיות מפורשות כיצד יש להתנהג במוסקווה. חברי המישלחת, אילי גורליצקי, שלמה בר-שביט, גילה אלמגור ויצחק ברקת, יצאו לכינוס. את פניהם קיבל דוקטור סובייטי לתיאטרון בשם מתייה, מומחה למחזאות עברית. האיש דיבר עברית על בוריה, הכיר את ההיסטוריה של כל אחד מהשחקנים. עד כדי כך היה מעורכן, שידע שאילי גורליצקי וגילה אלמגור היו נשואים בעבר. האיש ידע איזה מחזות מוצגים בארץ, מיהם השחקנים הפופולריים בארץ, והיה מעודכן כאלו הוא חי בתל-אביב.

עם מתייה, שהיה ללא ספק איש הקג"ב, עברה קבוצת-השחקנים קורין זים רבים. בין היתר אמרו היה להיות במישלחת ג'וקי ארקין, מפעילי אמ"י. משום-מה לא אושרה נסיעתו של ארקין על-ידי הסובייטים. כשביירו השחקנים אצל מתייה מרחו: "אצלנו ג'וקי בארץ, השיב כהם. אצלנו במוסקווה לא אוהבים כאלו שהסתככו במשפטים עם קטינות!"

קוריו אחר היה כאשר אילי, שהוא מהמרי-בורסה מובהק, פגש באייבי נתן, שהגיע אך זה מישראל, וביקש לדעת מה המידע. אייבי השיב: "גבוה, כמה גבוה? — שאל אילי. היה זה מתייה שנתן את השאלה המדוייקת: 28.8.

השחקנים לוו על-ידי מתייה לכל מקום, מילבד מקום אחר. הם נפגשו עם יהודים. איש מקבוצת השחקנים אינו מוכן לקרוא לקבוצת היהודים. שעימה נפגשו, מסורביי-עליה או אפילו פעילי-עליה.

הפגישה היתה מעניינת. היהודים ביקשו מהשחקנים לקרוא באזניהם שירים של אורי-צבי גרינברג. בין חלק מהיהודים ובין אחד מנציגי הקבוצה התפתח ויכוח פוליטי, שעבר את גבול הנימוס שבין אורחים למארחים.